

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Forma alia ad hoc idem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

in vestris subditis faciatis, tantum, & tamdiu, quousque de eius absolutione vobis per nostras litteras constiterit manifeste: Reddatis litteras portatori, diem & horam receptionis, & publicationis continentes, & testes etiam coram quibus vestris subscriptionibus positis in eisdem. Datum, & cetera.

Forma alia ad hoc idem.

FRATER N. ordinis Prædicatorum in terris ditioni talis domini subiectis, Inquisitor hæreticæ prauitatis a sancta Sede Apostolica specialiter delegatus, Venerabilibus & nobis in Christo dilectis Rectoribus, talis & talis Ecclesiarum: Salutem in Domino, & mandatis nostris, immo verius Apostolicis firmiter obedire.

CVM talis de tali loco, &c. de mandato nostro, ac per litteras nostras fuerit citatus peremptorie & canonicè in vestris Ecclesijs, & alijs in domibus proprijs, in quibus consuevit communiter commorari, quia præsens non poterat personaliter inueniri, cum diceretur & esset veraciter fugitiuus, nec sciremus, sicut nec in præsentiarum scimus, quòd eum duxerit malignus Spiritus humani generis inimicus: vt certa die & loco compareret personaliter coram nobis, super quibusdam articulis hæreticalibus, de quibus erat publice diffamatus, vel nobis delatus, vel in tali Ecclesia publice prædicauit, vel confessus extitit, & alias de fide catholica responsurus, & acturus, ac recepturus quod iustitia suaderet, sub pœna excommunicationis, quasi contra faceret, eum in nodari volumus ipso facto: ipse vero infano consilio acquiescens, & mala malis adijciens, & peiora peioribus subnectens, contumaciter renuit comparere; nec pro eo tunc comparuit aliquis excusator, nec postmodum, quauis diutius fuerit expectatus, sed subterfugiens, & hinc inde latitans, in causa fidei se contumaciter absentauit. Nos igitur Inquisitor præfatus, attendentes quod secundum canonicam instituta, pœna contumaciæ debetur, & crescente contumacia, ferescere debeat & ipsa pœna, ipsum talem pro hæresi fugitiuum, ac parere subterfugientem, in causa fidei contumacem, & excommunicatum habuimus & habemus, & talem ab omnibus haberi volumus, ac etiam reputari. Ea propter auctoritate Apostolica, vobis & vestrum cuiuslibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis præcipimus & mandamus, quatenus prædictum talè in vestris Ecclesijs publicè, alta voce & intelligibili, singulis diebus Dominicis & festiuis, ibidem ad audienda diuina clero & populo congregatis, excommunicatum, vt contumacem pro hæresi, & fugitiuum publice nuntiatis, & vos cum euitetis, ac faciatis a vestris subditis euitari, tantum, & tamdiu, quousque vobis plene constiterit, quod sit a prædicto excommunicationis vinculo absolutus: monentes nihilominus parochianos vestros semel, secundo & tertio, canonicè & peremptorie, ex parte nostra, & sub excommunicationis pœna, ne prædicto tali,

Aut cum eodem excommunicato participant quoquo modo: sed ipsum tanquam vere excommunicatum habeant & euitent, ac tanquam fugitiuum pro hæresi, si ipsum alicubi esse scierint, nobis detegant & reuelent; alioquin in eos, qui legitime ac canonicè moniti scienter contra fecerint, excommunicationis sententiam, hac nostra competenti monitione canonica præeunte, ferimus in his scriptis: volentes, vt in signum ac testimonium recepti & completi per vos mandati nostri, sigillum vestrum presentibus apponatis. Datum, &c.

COMMENT. XXXVI.

Contumaciter renuit comparere, nec pro eo tunc comparuit aliquis excusator. Multa mihi probant, Emericum præter theologiam, vtriusque etiam ius non leuiter calluisse, cum in hoc præclaro opere plurima passim inserat, quæ cum iuris regulis penitus conueniant: quamuis ipse iura non citet, & qui dicunt eum nihil præter rudem praxim intellexisse, longe absunt a veritate quos ita dicere puto, vel quia eum non legerunt vt oportuit diligenter, vel vt furta sua occultaret, cui ita fere sit hodie natura comparatum, vt eum magis vituperent, a quo plura acceperint, aut saltem nolunt nominare.

Sed in vi reuertor. Hic locus inter cetera mihi suadet verum esse quod paulo antea dicebam, nouerat Emericus ex iuris traditionibus, nõ posse in causis criminalibus interesse procuratorem, præsertim in grauioribus, neque ad agendum pro absente, neque ad defendendum eum. l. penul. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. cap. veniens. de accusatio. cap. 1. in fine. capit. in criminalibus. §. quest. 3. cum similibus allatis per Antonium Rubicum Alexandrinum in trac. de potest. procurato. in causis criminalibus. numero 54. & sequ. & Ioannem Roian in singularibus fidei, singul. 170. incipien. Procurator. & Repertorium Inquisito. verbo, procurator. & ratio est: quoniam sicut sententia capitalis nõ potest ferri in absentem, ita nec in eius procuratorem, cum procurator non deliquerit. Rursus, quoniam necessaria est reorum confessio, præsertim in crimine hæresis, cum consistat in mente eius, qui id scelus comisit, de quo nemo melius quam delinquens ipse potest respondere. Hæc inquam intuitus auctor hoc loco, nõ dixit, nullum pro hoc absente fugitiuo eius nomine comparuisse procuratorem, quia nõ fuisset admissus ob rationes allatas: sed dixit nõ comparuisse aliquem excusatorem.

Atque hoc verissime & doctissime dixit, quoniam cum reus est absens, potest aliquis de innocentia eius coram iudicibus dicere, non velut procurator, sed vt quilibet. ita Bartolus in extrauaganti, ad reprimendum. verbo legitime, quem sequitur Carrerius trac. de heret. num. 113. & Simancas de catho. insti. tit. 52. numero 4. & Ioannes Roias in singularibus fidei, singul. 170.

Sed hæc omnia ita accipienda esse docent præcitate, vt uera sint, cum absens est reus: item cum solus est in fide suspectus: secus autem si vere hereticus esset, tunc enim nullus pro eo excusator, aut defensor

Num. 139.

Emericus periticus.

In causis criminalibus cur non possit in reuere procurator.

Pro reo absente, an excusator admittendus, & quãdo.

for esset audiendus, iuxta c. si aduersus. de here. quo omne hereticis patrocinium denegatur. neq; hęc Eymericum latuerunt hoc loco, cum solum agat de citando suspecto in fide, non autem de eo, quem vere constabat hereticum esse, vt series disputationis ostēdit à num. 138. vsque ad nu. 140. exclusiue.

Excusatoris partes quales. Huius autem excusatoris partes erant allegare probabiles & iustas absentię seu fugę causas, verbi gratia, reum tediō carceris, aut tormentorū metu, cum esset delicatus, aut falsorum testimonij præiudicio recessisse, quā si verisimilia iudicentur, sententia differenda est, donec omnia maturius expendantur, ne inauditus reus, aut indefensus condemnentur.

Heretici banniti & diffidati, & quid banniti & diffidati sci. Sed ipsum tanquam vere excommunicatū habeant, & euitent, ac tanquam fugitiuum, pro heresi, &c.] Sed non videtur hic auctor iuxta legum sanctiones loqui, cum hereticos propria auctoritate capere, spoliare, ac etiā interficere liceat: sunt enim banniti & diffidati, aut bene. Gazaros. C. de heret. ibi: diffidamus atque bannimus. hęc enim verba: diffidare, & bannire significant statuerē, vel præcipere, vt impune possint interfici. cap. felicis. de panis. lib. 6. docent Angelus de Perusio cōf. 13. quem sequitur Geminianus in ca. 1. de homicid. lib. 6. circa finem vers. quero quid importent. & alij eodem loco. & Petrus Godofredus in dicta aucthe. Gazaros. C. de heret. verbo, diffidamus. & Ioannes Roias in singul. fidei. 5. nu. 31. in octaua ampliatiōe. & alij per hos relati.

Banniti & diffidati, an impune occidi possint. Diffidatos vero & bannitos, non modo per indicem, sed etiā per priuatos impune posse occidi Martinus videtur permittē. l. 3. in fine. ff. ad leg. Cornel. de sicarijs, ibi: transugas licet vbicunq; inuenti fuerint, quasi hostes interficere. & ratio esse videtur, quoniam banniti & diffidati a Papa, vel Imperatore, vel à legibus iam conditis per eos, sunt extra beneficia ipsorum diffidati; iam in diffidatos & bannitos publice bellum indictum esse videtur, vt pulchre docet Conradus Brunus lib. 5. de heret. c. 14. in fine.

Hereticos an quilibet propria auctoritate capere possit & spoliare. Sed hęc sententia saltem de capiendis, ac spoliandis hereticis propria auctoritate aperte statuta est rescripto quodam Innocentij iij. incipiente: Ad extirpanda. s. idem quoq; in hęc verba: Idem quoque Potestas, seu Rector cuiuslibet ciuitatis, vel loci, in principio sui regiminis publica concione more solito congregata, banno ciuitatis, vel loci supponat tanquam pro maleficio omnes hereticos vtriusque sexus, quocunq; nomine censentur, & teneatur bannum huiusmodi a suis prædecessoribus positum confirmare: præcipue autem

A quod nullus hereticus, vel heretica, de cetero habitet, vel moretur, aut subsistat in ciuitate, seu aliquo loco iurisdictionis, aut districtus eiusdem, & quicunq; ipsum, vel ipsam inuenit, libere capiat, & capere possit impune: & omnes res ipsius, vel ipsorum eis licenter auferre, quę sint auferentium pleno iure. hæc tenus ibi. Quę cum ita sint, non videtur debuisse loqui Eymericus præfato modo, sed oportuit enim dixisse, vt quilibet caperet & spoliaret eum, qui pro heresi fugiat.

B Veruntamen hanc in Eymericum obiectiōne biasariam diluimus. Primum dicimus, superiorem illam à nobis sententiam accipiendam esse, cum constat vere hereticos esse eos, qui fugiunt, aut latitant, vel quia damnati sunt, vel quia alias constat eos in manifestis heresibus esse, iuxta textum in cap. super quibusdam. extra de verbor. signi. tunc enim iure & capi propria auctoritate, & spoliari, ac etiā resistenter violenter, impune occidi possent. in auct. de quo hic agebat auctor, nondum damnatus erat, nec fortassis conuictus, ideoque velut excommunicatum vitandum asseruit, non vt hereticum capiendum, aut interficiendum, sed reuelandum, & detegendum admonuit.

C Rursus addo, quod etiamsi constaret hereticum eum esse, tutius tamen est & securius, vt iudicis auctoritate & capiatur (si commode hoc fieri possit, & absque periculo euasione ipsius rei) & spoliatur, vt optime docuit Goffredus in sum. tit. de heret. s. sed nunquid catholici, quem sequitur Archidiaconus in c. si vos. 2. 3. q. 5. in prin. in hęc verba: Sed nunquid catholici propria auctoritate possunt hereticos spoliare? dic cum Goffredo satis esse tutum, vt hoc fiat auctoritate Ecclesię, vel principis. hęc ille. idem tradit glo. in c. si aduersus. de heret. verbo, auxilium. in fine. quod etiā videtur sentire Concilium Tholosanum, quod mox citatur, & Ambrosius de Vignate tract. de heret. q. 16.

D Si ipsum alicubi esse scierint nobis detegant, & reuelent.] Ita fieri iussit iam olim Concilium Tholosanum c. 2. in hęc verba: Et si quos repererint hereticos, credentes, fautores, & reprobatores: seu defensores coram adhibita cautela ne fugere possint, Archiepiscopo, vel Episcopo, vel dominis locorum, seu balliuis eorundem cum omni festinantia studeant intimare, vt animaduersione debita puniantur. hæc ibi.